

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Eylül 2020

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	6
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	8
7.	DENETİM BULGULARI	8
8.	EKLER.....	41

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İnsan Kaynakları Tablosu	3
Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3: 2019 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: Dengeleme Güç Piyasası Ek Maliyetler Tablosu	35
Tablo 5:YAL/ YAT Talimatları Parasal Sonuçları Tablosu	36
Tablo 6:Yerine Getirilmeyen Talimat Sayıları Tablosu	37
Tablo 7:Arıza Kayıt Sayıları Tablosu.....	37

KISALTMALAR

AATUHK: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

AG : Alçak Gerilim

BYTM: Bölge Yük Tevzi Merkezi

DGP : Dengeleme Güç Piyasası

DUY : Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği

EPDK : Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

EPIAŞ : Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi

EÜAŞ : Elektrik Üretim Anonim Şirketi

GİP : Gün İçi Piyasası

GÖP : Gün Öncesi Planlama

KGÜP : Kesinleşmiş Günlük Üretim/Tüketim Programı

Kr : Kuruş

KÜPST : Piyasa Katılımcılarının Uzlaştırma Dönemi Üretim/Tüketim Miktarlarının Sapması Nedeniyle Ödemekle Yükümlü Olduğu Tutar

MYTM : Milli Yük Tevzi Merkezi

OG : Orta Gerilim

PYS : Piyasa Yönetim Sistemi

SCADA : Merkezi Denetleme Kontrol ve Veri Toplama

TEİAŞ : Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi

TPYS : TEİAŞ Piyasa Yönetim Sistemi

UEVÇB: Uzlaştırmaya Esas Veriş Çekiş Birimi

YAL : Yük Alma

YAT : Yük Atma

BULGU LİSTESİ

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. Bakanlık Tarafından Gönderilen Denetim Raporlarında Yer Alan ve Kurumun Görev-Yetki Alanı Dışında Kalan Tespitlere İlişkin Kurum Tarafından İşlem Yapılamaması
2. İşletme Hakkı Devir Sözleşmesinde Düzenlenmeyen Kira Gelirleri Hakkında, Kurum Tarafından İdari İşlemlerle Düzenleme Yapılması
3. Alacakların Zamanaşımına Uğrama Riskinin Olması
4. Talep Tahmin Raporlarının Dağıtım Şirketleri Tarafından TEİAŞ'a Gönderilme Süresine İlişkin Mevzuatta Hüküm Bulunmaması
5. Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Talebi Doğrultusunda TEİAŞ Tarafından Tesis Edilen Trafo Merkezlerinin Atıl Kalması
6. Elektrik Piyasasında Üretim Lisanslarında Yıllık Lisans Bedellerinin Tahsilinde TEİAŞ Verilerinin Dikkate Alınmaması
7. Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Elektrik Tüketimine İlişkin İnternet Sitelerinde Yayımlanan Verilerin, Kuruma Bildirilen Verilerden Farklı Olması
8. Elektrik Dağıtım ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliğine Göre Belirlenmesi Gereken Teknik Kalite Parametreleri, Bu Parametrelere Ait Sınır Değerler ile Uygulamaya İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemesi
9. TEİAŞ Tarafından Anlaşması Feshedilen Kullanıcıların Sabit Sistem Kullanım Bedeli Ödememeleri
10. Yük Alma/Atma Talimatlarına Uyulmaması Sonucu Sıfır Bakiye Düzeltme Tutarlarının Artması ve Bunun Elektrik Piyasasına Ek Maliyet Getirmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), 03.03.2001 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile “Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu” adı altında kurulan; 02.05.2001 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 4646 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun ile birlikte “Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu” adını alan düzenleyici ve denetleyici kurumdur.

14.03.2013 tarih ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 4628 sayılı Kanun’un başlığı “Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiştir.

EPDK, kamu tüzel kişiliğini haiz idari özerkliğe sahip bir otorite olup, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumdur. Kurum, elektrik, doğal gaz, petrol ve LPG’nin; yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine tabi faaliyet gösterilebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir enerji piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması amacıyla kurulmuştur. Kurum;

1. Elektrik piyasasında; tüzel kişilerin yetkili oldukları faaliyetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisansların verilmesi ve ilgili diğer işlemlerin yapılması; piyasa performanslarının izlenip, performans standartlarının oluşturulması; ikincil mevzuatın oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulanmasının sağlanması; lisans sahibi tüzel kişilerin denetlenmesi; düzenlemeye tabi tarifelerin hazırlanması, tadili ve uygulanmasının sağlanması; piyasada Elektrik Piyasası Kanunu’na uygun şekilde davranılmasının sağlanması,

2. Doğal gaz piyasasında; doğal gazın ithalatı, iletimi, dağıtımı, depolanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisans ve sertifikaların verilmesi ve ilgili diğer işlemlerin yapılması; piyasa ve sistem işleyişinin incelenmesi; ikincil mevzuatın oluşturulması, geliştirilmesi, uygulanmasının sağlanması; lisans ve sertifika sahiplerinin, denetlenmesi, düzenlemeye tabi tarifelerin hazırlanması, tadili ve uygulanmasının sağlanması; piyasada Doğal Gaz Piyasası Kanunu’na uygun şekilde davranılmasının sağlanması,

3. Petrol piyasasında; petrol ile ilgili rafinaj, işleme, madeni yağ üretimi, depolama, iletim, serbest kullanıcı ve ihrakiye faaliyetlerinin yapılması amacıyla tesis kurulması,

işletilmesi, akaryakıt dağıtımı, taşınması ve bayilik faaliyetleri için lisans verilmesi ve ilgili diğer işlemlerin yapılması; lisans gerektiren faaliyet ve işlemlerin kapsamı, lisans ile kazanılan hak ve üstlenilen yükümlülükler, lisans kapsamındaki faaliyetlerin kısıtlanması, faaliyetin yürütülmesine ilişkin olarak özel şartların belirlenmesi; ikincil mevzuatın oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulanmasının sağlanması; tarifelerin onaylanması; piyasada oluşan fiyatların ve fiyat listelerinin takibi, piyasada Petrol Piyasası Kanunu'na uygun şekilde davranılmasının sağlanması,

4. Sıvılaştırılmış petrol gazları (LPG) piyasasında; LPG dağıtımı, taşınması, otogaz bayilik faaliyetleri, depolanması, LPG tüpü imalatı, muayenesi, tamiri ve bakımı amacıyla tesis kurulması ve işletilmesi için lisans verilmesi ve ilgili diğer işlemlerin yapılması; lisans gerektiren faaliyet ve/veya işlemlerin kapsamı, lisans ile kazanılan hak ve yükümlülükler, faaliyetin yürütülmesine ilişkin olarak özel koşulların belirlenmesi; ikincil mevzuatın oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulanmasının sağlanması; piyasa faaliyetlerine ilişkin gerekli yönlendirme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin yapılması; piyasada oluşan fiyatların takibi, piyasada Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Kanunu'na uygun şekilde davranılmasının sağlanması, konularında yetkili ve sorumludur.

02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde düzenleyici ve denetleyici kurumların yapılanma, amaç ve görevleri ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Kurumun teşkilatı, çalışma usul ve esasları ile hizmet birimleri ve bu birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları, personelin nitelikleri, sayı ve unvanları, atanması, ücret ile diğer mali ve sosyal hakları 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık, 4628 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi hükmü uyarınca, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Kurumun merkezi Ankara'da olup taşra teşkilatı bulunmamaktadır. Kurum, dağıtım bölgelerinde müşteri ilişkilerini sağlamak üzere irtibat büroları kurabilir.

Kurumun temsil ve karar organı, biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere Cumhurbaşkanınca atanan yedi üyeden oluşan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'dur. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır. Başkana Kurum başkanlığına ilişkin görevlerinde yardımcı olmak üzere Kurul kararıyla iki başkan yardımcısı atanabilir. 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı

Resmi Gazete’de yayımlanan 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (III) sayılı Cetvelinde yer alan Kurumun başkan ve üyelerinin görev süreleri 4 yıldır.

Kurumun hizmet birimleri 4628 sayılı Kanun’da; Elektrik Piyasası Dairesi Başkanlığı, Doğal Gaz Piyasası Dairesi Başkanlığı, Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığı, Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Dairesi Başkanlığı, Tarifeler Dairesi Başkanlığı, Denetim Dairesi Başkanlığı, Kamulaştırma Dairesi Başkanlığı, Hukuk Dairesi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Kurul Hizmetleri Müdürlüğü ve Başkanlık Özel Kalem Müdürlüğü şeklinde düzenlenmiştir.

4628 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesi gereğince, kuruma verilen görev ve hizmetler, enerji uzman ve enerji uzman yardımcılarında oluşan meslek personeli ile idari personel tarafından yürütülmektedir. Kurum hizmetlerinin gerektirdiği görevler, idari hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli bu Kanunla düzenlenen hususlar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir.

Kurumda 31.12.2019 tarihi itibarıyla mevcut insan kaynaklarına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: İnsan Kaynakları Tablosu

Kadro Unvanları	Toplam Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Başkan Yardımcısı	2	2
Daire Başkanı	11	11
Başkan Danışmanı	19	12
Grup Başkanı	67	62
Enerji Uzmanı	244	143
Enerji Uzman Yardımcısı	131	58
Avukat	25	23
Özel Kalem Müdürü	1	1
Kurul Hizmetleri Müdürü	1	1
Özel Kalem Müdür Yardımcısı	1	0
Kurul Hizmetleri Müdür Yardımcısı	1	0
İrtibat Büro Müdürü	1	0
Yönetim Hizmetleri Uzmanı	94	84
Çözümleyici	8	3
Programcı	6	0
Tabip	1	0
Hemşire	1	1
Tekniker	1	0
Teknisyen	4	3
İletişim Görevlisi	20	16
Yönetim Görevlisi	79	61

Kütüphaneci	1	0
Şoför	10	7
Dağıtıcı	2	1
Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri	1	0
Mütercim-Tercüman	2	0
Araştırmacı	1	0
Mühendis	20	19
Mimar	1	1
TOPLAM	756	509

1.3. Mali Yapı

4628 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinde; Kurumun gelirlerinin bütçesinin oluşturduğunu ve gelirlerinin, giderlerini karşılaması esas olduğu belirtilmiştir. Kurumun bütçesinde yer alan gelir fazlalıkları, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda belirlenen usul ve esaslara göre her üç ayda bir Hazine ve Maliye Bakanlığına ye aktarılmaktadır.

Tablo 2'de görüleceği üzere, 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile kanunlaşan EPDK bütçesi 307.522.000,00 TL'dir. Yıl içerisinde yapılan revizyonlar ile bütçe 411.714.838,78 TL'ye yükselmiştir. Bu ödeneğin 375.731.264,27 TL'si harcanmış olup, yılsonu itibarıyla % 91,26'u gerçekleşmiştir.

Tablo 2: 2019 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Kodu	Ödenek Türü	Kesintili Başlangıç Ödeneği (TL)	Toplam Ödenek (TL)	Yıl Sonu Gerçekleşme (TL)
01	Personel Giderleri	87.500.000,00	86.750.000,00	75.954.632,37
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	13.380.000,00	13.380.000,00	9.595.839,72
03	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	101.712.000,00	102.462.000,00	87.209.325,10
05	Cari Transferler	7.730.000,00	81.511.143,78	78.964.202,78
06	Sermaye Giderleri	97.200.000,00	127.611.695,00	124.007.264,30
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00
TOPLAM		307.522.000,00	411.714.838,78	375.731.264,27

Tablo 3’de görüleceği üzere, 2019 yılı gerçekleşmesi 375.731.264,27 TL olan toplam bütçe gelirinin; 319.265.689,53 TL’sini Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri, 53.052.082,83 TL’sini Bütçe Aidat Gelirleri, 3.413.491,91 TL’sini Diğer Gelirler oluşturmakta olup %100 ’ü gerçekleştirmiştir.

Tablo 3: 2019 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Gelir Kalemleri	Bütçe Gerçekleşmesi (TL)	Yüzde (%)
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	319.265.689,53	84,97
Hazine Yardımı	0,00	0,00
Bütçe Aidat Gelirleri (Kişi ve kurumlardan alınan paylar)	53.052.082,83	14.12
Diğer Gelirler	3.413.491,91	0,91
TOPLAM	375.731.264,27	100,00

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

EPDK, Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması nedeniyle, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği’ne ve 5018 Sayılı Kanun’un muhasebe işlemlerini içeren 7, 8, 42, 49, 50, 51, 52, 76 ve 78’inci maddelerine tabidir. Muhasebe hizmetleri 1/01/2020 tarihinden itibaren, Hazine ve Maliye Bakanlığının Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay’a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5 inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay’a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8 inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço, faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, 5018 sayılı Kanunun 2'nci maddesinde belirtildiği üzere, Kanunun iç kontrol sistemine ilişkin hükümlerine tabi tutulmamışlardır.

Bununla birlikte iç kontrol sistemine ilişkin olarak;

1-Kurumdaki tüm personelin, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Ek 1’inde yer alan Etik Sözleşmesini imzaladığı,

2-Kurumun klasik yaklaşıma göre organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklarının açık bir şekilde belirlendiği,

3-Yetkiler ve yetki devirleri sınırlarının açıkça belirlendiği ve yazılı olarak bildirildiği,

4- Faaliyet sonuçları ve değerlendirmelerin idare faaliyet raporunda gösterildiği ve duyurulduğu,

anlaşmıştır.

Düzenleyici ve denetleyici kurumların 5018 sayılı Kanun’un iç kontrol sistemine ilişkin maddelerine tabi olmamaları ve kendi mevzuatlarında da iç kontrol sistemine ilişkin yeterli düzenleme bulunmaması nedeniyle genel olarak bu kurumlarda iç kontrol sisteminin kurulmadığı görülmektedir. 5018 sayılı Kanunun iç kontrol sistemiyle ilgili olan ve düzenleyici-denetleyici kurumlara uygulanmayan hükümlerinin, bu kurumları da kapsayacak şekilde düzenlenmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE

DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Bakanlık Tarafından Gönderilen Denetim Raporlarında Yer Alan ve Kurumun Görev-Yetki Alanı Dışında Kalan Tespitlere İlişkin Kurum Tarafından İşlem Yapılamaması

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından Kuruma gönderilen denetim raporlarında yer alan bir kısım tespitlere ilişkin Kurum tarafından herhangi bir işlem tesis edilemediği anlaşılmıştır.

Elektrik dağıtım şirketlerine ilişkin olarak düzenlenen denetim raporlarında yer alan bütün bulgular Bakanlık tarafından EPDK'ya bildirilmektedir. EPDK bu bulgulardan kendi görev ve yetki alanına giren hususlara ilişkin mevzuatın öngördüğü işlemleri yapmakta, diğer kurumları ilgilendiren hususlara ilişkin ise herhangi bir işlem yapamamaktadır. Dolayısıyla bu bulguların gereği yerine getirilememektedir.

30/03/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Denetim" başlıklı 15'inci maddesinde:

"11 inci maddenin onuncu fıkrası uyarınca Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilecek olan piyasalara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı olmak üzere, dağıtım şirketleri hariç elektrik piyasası faaliyetleri ile lisanssız faaliyet gösteren kişilerin bu Kanun kapsamındaki inceleme ve denetimi Kurum tarafından yapılır. Bu Kanun kapsamında tanımlanan elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi ise Bakanlık tarafından yapılır. Bakanlık, elektrik dağıtım şirketlerinin denetimini, bu konuda ihtisas sahibi olan kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yapabilir veya bu kuruluşlara yetki devretmek suretiyle yaptırabilir. Bakanlığın ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarından bu konuya ilişkin olarak yapacağı talepler süresinde karşılanır. Bakanlık tarafından düzenlenen veya karara bağlanan denetim raporları Kuruma bildirilir. Denetim raporu sonucuna göre gerekli yaptırım ve işlemler Kurul tarafından karara bağlanır." denilmiştir.

6446 Sayılı Kanunla, elektrik dağıtım şirketlerinin denetimi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bırakılmıştır. Kanunun verdiği yetkiye dayanarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan "Elektrik dağıtım şirketleri denetim yönetmeliği", 02/12/2017 tarih ve 30258 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Denetim konuları yönetmeliğin 6'ncı maddesinde belirtilmiştir. 6'ncı madde şu şekildedir:

"(1) Şirketlerin denetimine ilişkin konular aşağıdaki iş ve işlemlerden oluşur:

a) Yatırım faaliyetleri; yatırımların yerindelik ve önceliği, yatırım planlarına ve projelerine uygunluğu ve bu yatırımlara ilişkin kamulaştırma işlemleri, fiziki, mali, elektriksel gerçekleştirmeler, yayımlanmış yönetmelik, şartnamelere uygunluk, yatırım ihalelerine ilişkin işlemler,

b) Kullanıcılar ile ilgili faaliyetler; tüketici hizmetlerine ilişkin uygulamalar ve tüketici şikâyetlerine ilişkin iş ve işlemler,

c) İşletme ve bakım faaliyetleri; işletme ve bakım faaliyetleri ve bu kapsamda işletme ve bakım çalışmaları ile bunlara ilişkin kayıtların tutulması gibi iş ve işlemler,

ç) Genel aydınlatma faaliyetleri; genel aydınlatmaya ilişkin iş ve işlemler ile bu kapsamda dağıtım bölgelerinde aydınlatma yükümlülüklerinin yerine getirilmesine ilişkin uygulamalar,

d) Mali konular; kullanıcılardan tahsil edilen her türlü bedel ve tarife kapsamında yapılan uygulamalar ile gelir, gider hesapları, yatırım hesapları, yükümlü olunan fon, pay ve benzeri kesintilerle ilgili hesaplar ve sigorta uygulamalarına ilişkin iş ve işlemler,

e) Satınalma ve satış işlemleri ile ilgili faaliyetler; yapılan her türlü mal ve hizmet alımlarının veya satışlarının ve yatırım ihalelerine ilişkin iş ve işlemler,

f) Bilişim ve şebeke işletim sistemleri altyapısı; alt yapı bilgi sistemlerinin kurulması, işletilmesi, güncellenmesi ve yedeklenmesine ilişkin iş ve işlemler,

g) Hizmet kalitesi; EPDK tarafından belirlenen tedarik sürekliliği, teknik ve ticari hizmet kalitesinin sağlanması ve bu kapsamda dağıtım bölgelerinde gerçekleşen kesintilerin sayısı ve süresi ile tüketici hizmetlerinin sunumuna ilişkin iş ve işlemler,

ğ) Hukuki süreçler; şirketlerin uygulamalarından dolayı lisans sahibi tüzel kişiler, müşteriler, kamu kurumları ve diğer kuruluşlar ile oluşan hukuki süreçlerin durumları ve konuların tespiti,

h) Lisanssız elektrik üretimine ilişkin iş ve işlemler,

ı) Gerekli görülmesi halinde, ilgili mevzuat kapsamında incelenmesi gereken diğer hususlar.

(2) Şirketlerin ilgili yıla ait yatırım planı, EPDK'ya sunulmadan önce yerindelik ve öncelik bakımından Bakanlık tarafından yetki devri yapılmış ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından incelenir.”

Şirket denetimlerinin tamamlanma tarihinden itibaren en geç 30 iş günü içerisinde denetim raporlarının hazırlanarak Bakanlığa sunulacağı, Bakanlığın da bu raporları EPDK'ya göndereceği yönetmeliğin 13. maddesinde, Bakanlık tarafından EPDK'ya sunulan denetim raporlarının EPDK tarafından ilgili mevzuat kapsamında değerlendirilerek sonuçlandırılacağı

yönetmeliğin 14'üncü maddesinde belirtilmiştir. Yürütme başlıklı 20'nci maddede ise bu Yönetmelik hükümlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından yürütüleceği ifade edilmiştir.

Bakanlık, Elektrik Şirketleri Denetim Yönetmeliği kapsamındaki denetim yetkisini, 31/05/2017 tarih ve 1198 sayılı Olur ile TEDAŞ'a devretmiştir.

Elektrik dağıtım şirketlerinin yıllık faaliyetleri, TEDAŞ personelinden oluşan denetim heyeti tarafından Elektrik Dağıtım Şirketleri Denetim Yönetmeliği çerçevesinde denetlenmekte ve düzenlenen denetim raporları Bakanlığa sunulmaktadır. Bakanlık tarafından bu raporlar, ilgili mevzuat kapsamında işlem tesisi için EPDK'ya bildirilmektedir.

Elektrik dağıtım şirketlerinin 2017-2018 yıllarına ilişkin olarak TEDAŞ tarafından düzenlenip Bakanlık tarafından EPDK'ya sunulan denetim raporlarında yer verilen bulguları 3 gruba ayırmak mümkündür:

1. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılmış olan ikincil mevzuat hükümlerine aykırılık tespitleri (EPDK'nın görev alanına giren tespitler)

2. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından çıkarılmış olup yürütülmesi Bakanlık uhdesinde olan mevzuat hükümlerine aykırılık tespitleri (Bakanlığın görev alanına giren tespitler)

3. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanındaki hususlara ilişkin tespitler (Diğer kurumları ilgilendiren tespitler)

Bu kapsamda 2017-2018 yıllarına ilişkin periyodik inceleme ve denetim raporlarında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve diğer kurumların görev alanına giren tespitlere ilişkin örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

1-Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun görev alanına giren tespitlere ilişkin örnekler aşağıdadır.

1-A-Ticari ve Teknik Kalite Tazminatlarının Hak Sahibi Tüketicilere Ödenmemesine İlişkin Tespitler:

-12 saati aşan kesintilerden etkilenen kullanıcılara tazminat ödemelerinin gerçekleştirilmemesi,

-Müşteri Hizmetleri Merkezi tarafından kaydedilen başvuruların süresi içerisinde sonuçlandırılmaması ve buna ilişkin tazminat ödemelerinin gerçekleştirilmemesi,

-Kullanıcı hasar tazmin taleplerinin süresi içerisinde sonuçlandırılmaması ve buna ilişkin tazminat ödemelerinin gerçekleştirilmemesi,

-Tüketicilerin bağlantı başvurularının süresi içerisinde sonuçlandırılmaması ve buna ilişkin tazminat ödemelerinin gerçekleştirilmemesi.

1-B-Tüketicilerden Haksız Yere Alınan Bedellere İlişkin Tespitler:

- Tüketicilerden alınması gereken bağlantı bedellerinin fazla hesaplanması,
- Güç artışı yapılan müşterilerden dağıtım bağlantı bedelinin tekrar alınması,
- Bağlantı hatlarının bakım onarım masraflarının kullanıcılara yüklenilmesi.

1-C-Geriye Dönük Tahakkuk İşlemlerinde Hatalı Uygulamalara İlişkin Tespitler:

-Kaçak elektrik kullanımının tespiti halinde geriye dönük hesaplamaların hatalı yapılması,

-Sayaçların tüketim miktarını doğru kaydetmediğinin tespiti halinde, geriye dönük hesaplamaların hatalı yapılması.

1-D- Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Satın Alma İşlemlerine İlişkin Tespitler:

-Mal, hizmet alım ve yapım ihalelerinde rekabet, şeffaflık, eşitlik, güvenilirlik gibi temel ilkelere aykırı hareket edilmesi,

-İhale ilan şartlarına uyulmaması,

-İhale dosyasında bulunması gerekli bilgi ve belgelerde eksiklikler olması.

EPDK'nın görev-yetki alanına giren ve örneklerine yukarıda yer verilen tespitlere ilişkin, mevzuatın (4628 Sayılı Kanun, 6446 Sayılı Kanun, Elektrik Dağıtım ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği, Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği, Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği, Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Satın Alma-Satma ve İhale Prosedürlerinin Hazırlanması ve Uygulanması Yönetmeliği, lisans hükümleri, Kurul karar ve talimatları vb.) öngördüğü işlemler EPDK tarafından yapılmaktadır.

Bu çerçevede soruşturma açılmakta, soruşturma sonucuna göre aykırılığın giderilmesi, tekrarlanmaması, fazla tahsil edilen bedellerin iade edilmesi ihtar edilebilmekte, aykırılığın devam etmesi, tekrarlanması ya da niteliği itibarıyla düzeltilme imkânı olmaması durumlarında Kurul tarafından idari para cezası verilmektedir. Ayrıca raporlarda yer alan ve yatırım tarifesini ilgilendiren bulgular, gereği için Tarifeler Dairesi Başkanlığı'na intikal ettirilmektedir.

Söz konusu denetim raporlarında, Bakanlık ve diğer kurumların görev-yetki alanına giren, gereğinin Bakanlık/ diğer kurumlar tarafından yerine getirmesi gereken hususlar da yer almaktadır. Denetim raporlarında yer alan ve Bakanlığı ilgilendiren bu tür bulguların gereği Bakanlık tarafından yapılacaktır. Diğer kurumları ilgilendiren bulguların ise, Bakanlık tarafından gereğinin yapılması için ilgili kurumlara gönderilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, denetim raporlarında yer alan bütün bulgular Bakanlık tarafından EPDK'ya bildirilmektedir. EPDK, denetim raporlarında yer alan bulgulardan kendi görev/yetki alanına giren hususlara ilişkin gereğini yapmakta, diğer kurumların uhdesinde olan hususlara ilişkin herhangi bir işlem yapmamaktadır.

Denetim raporlarında bulgu konusu yapılan ve aşağıda yer verilen edilen tespitler, esas itibariyle 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkartılan Elektrik Dağıtım Şirketleri Denetim Yönetmeliği, Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği, Elektrik Tesisleri Kabul Yönetmeliği, Enerji Kabloları Kablo Montaj Usul ve Esasları, Elektrik Tesislerinde Topraklamalar Yönetmeliği, Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği, Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği, İşletme Hakkı Devri Sözleşmesi'nin ilgili maddeleri, TEDAŞ Teknik Şartnameler ve Tip projelere aykırılık teşkil eden bulgulardır. (10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 166'ncı maddesinden 183'üncü maddesine kadar, Bakanlığın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiş, kararnamenin 508'inci maddesinde Bakanlığa görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapma yetkisi verilmiştir.)

2-Bakanlığın görev alanına giren tespitlere ilişkin örnekler aşağıdadır.

- Binaların çatı oluk borularının eksik olması,
- Bazı parafudurların bağlantısının olmaması,
- Binalarda kapı ve pencerelerde sinekliklerinin eksik ve/veya hasarlı olması,
- AG panosuna giren haraların muhafazasının olmaması,
- Trafo koruma ve giriş-çıkış hücrelerinin tel fensinde hatalı montajdan dolayı boşluk olması,
- Trafo girişinde ÖTL 'li zincir olmaması,
- Trafo bölümünde iç aydınlatmanın çalışmaması,
- Modüler hücrelerin DC iç aydınlatmasının çalışmaması,
- AG-YG buşinglerinin tesadüfen dokunmalara karşı yalıtılmaması,
- Trafo deprem sabitinin olmaması,
- Bina içindeki AG panolarının arka kapağının olmaması,
- Hatbaşı direklerinde tava topraklaması ve ÖTL bulunmaması,
- AG pano ve trafo direği ayırıcı kolunda kilit bulunmaması,
- Trafodan gelip AG panosuna giren kablo girişinin iyi kapatılmaması,
- AG pano kaidesinin altının boş olması,
- Bar-24 'ün faal olmaması,
- Trafo koruma rölesinin faal olmaması,
- Zati korumaların bağlı olmaması,
- Kar kapaklarının mevsim nedeni ile kaldırılması gerekirken kaldırılmaması, bu durumun trafo sıcaklığını artırması nedeniyle güvenlik açısından risk oluşması,

- Trafo içinde rutubet olması ve trafonun yağ akıtması,
- AG çıkış kablolarının Şalter/Sigorta değerlerinin uygun olmaması,
- Havalandırma ızgaralarının kapalı olması,
- Trafo odası ölçülerinin uygun olmaması,
- Proje onay ve kabul yetkisinin TEDAŞ'ta olmasına rağmen projelerin, şirketçe onaylanıp kabulünün yine şirketçe yapılması.

Denetim raporlarında bulgu konusu yapılan ve aşağıda yer verilen edilen tespitler ise, esas itibariyle İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Atık Yönetimi Yönetmeliği, İmar Kanunu, Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği, Türkiye Radyo Televizyon Gelirleri Kanunu gibi yürütülmesi diğer kamu kurum ve kuruluşlarının uhdesinde olan mevzuata aykırılık teşkil eden tespitlerdir.

3-Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren tespitlere ilişkin örnekler aşağıdadır.

- Tesislerin bir kısmında iş sağlığı ve güvenliği açısından eksikliklerin bulunması,
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin eksik olması,
- De montaj ve hurda trafoların toprakla temas halinde olması, trafolarda yağ kaçağının oluşması durumunda bunun çevre ve insan sağlığına zarar verme ihtimalinin bulunması (Atık Yönetimi Yönetmeliğine aykırılık),
- Bağımsız olarak trafo binasının imar planında teknik alt yapı alanı veya trafo alanı olarak tahsisli alanlarda inşa edilmesi gerekliliği, herhangi bir binanın bir bölümünde trafo tesis edilebilmesi için ise ilgili bölümün mimari projede trafo yeri olarak belirtilmesi ve bu projenin Belediye tarafından onaylanmış olması gerekliliği,
- 10 yıllık damga süresi dolmuş bazı sayaçların değişiminin yapılmaması,
- TRT payının ödenmemesi,
- Elektrik ve havagazı tüketim vergisinin belediyelere ödenmemesi.

Denetim raporlarında yer alan ve yukarıda örneklerine yer verilen bütün tespitler, 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasında usul" başlıklı 16'ncı maddesi kapsamında değerlendirilmek üzere gereği için EPDK'ya gönderilmektedir. Bununla birlikte yukarıda bir kısmı örnek olarak verilen ve EPDK'nın görev-yetki alanı dışında kalan tespitler için, Kurum tarafından işlem tesis edilememekte, tespitlerin gereği yapılamamaktadır.

EPDK'nın görev-yetki alanı dışında kalan ve denetim raporlarında yer alan bulgulara ilişkin olarak gereğinin ilgili kurumlar tarafından yapılabilmesi için, Bakanlık nezdinde girişimlerde bulunulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 2: İşletme Hakkı Devir Sözleşmesinde Düzenlenmeyen Kira Gelirleri Hakkında, Kurum Tarafından İdari İşlemlerle Düzenleme Yapılması

Mülkiyeti TEDAŞ'a ait olan trafo merkezleri, aydınlatma, nakil direkleri ile diğer taşınmazların, elektrik dağıtım firmaları tarafından İşletme Hakkı Devir Sözleşmesinde düzenlenmeyen kira geliri elde etmek amacıyla kullanıldıkları, elde edilen kira gelirlerinin ise Kurum tarafından çıkarılan "Dağıtım Sistemi Gelirlerinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ" ile elektrik dağıtım firmalarına bırakıldığı tespit edilmiştir.

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Özelleştirme" başlıklı 18'inci maddesinde:

"...

(2) TEDAŞ'ın faaliyet alanında yer alan ve dağıtım faaliyeti için gerekli olan işletme ve varlıklar üzerinde, mülkiyeti saklı kalmak kaydı ile TEDAŞ ile belirlenen dağıtım bölgelerinde faaliyet göstermek üzere kurulan elektrik dağıtım şirketleri arasında işletme hakkı devir sözleşmesi düzenlenebilir." denilerek mülkiyet hakkının TEDAŞ'a ait olduğu açıkça vurgulanmıştır.

Elektrik dağıtım sektörünün özelleştirilmesinde İşletme Hakkı Devri ("İHD")'ne dayalı Hisse Satış Modeli uygulanmıştır ("İHS modeli"). Bu modele göre yatırımcı, ilgili bölgedeki tek elektrik dağıtım lisansı sahibi olan dağıtım şirketinin (malvarlığı ve sermayesinin tamamı başlangıçta TEDAŞ'a ait iken) hisselerini, hisse devir sözleşmesiyle, özelleştirme sonucunda devralmış ve bu hisselerin sahibi olmuştur. Ancak, yatırımcının işletme hakkını devraldığı dağıtım tesisleri ve bu tesislerin işletilmesinde varlığı zorunlu unsurlarının mülkiyeti TEDAŞ'ın uhdesinde kalmaya devam etmiştir. Yatırımcı, dağıtım şirketinin hisselerinin sahibi olarak, TEDAŞ ile imzalanmış olan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ("İHD Sözleşmesi") çerçevesinde dağıtım varlıklarının işletme hakkını elde etmiştir.

İşletme Hakkı Devir Sözleşmesinin "Sözleşmenin Konusu" başlıklı 3.1. maddesinde:

"Sözleşmenin konusu; Sözleşmede yer alan kapsam ve şartlar dahilinde, Dağıtım Bölgesindeki mevcut ve yeni yapılacak elektrik Dağıtım Sistemi'nin, Dağıtım Tesisleri'nin ve Dağıtım Tesisleri'nin işletilebilmesi için varlığı zorunlu diğer taşınır ve taşınmazların Dağıtım Faaliyeti için İşletme Hakkının Devri, bu tesislerin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi ile ihtiyaç duyulan yeni dağıtım hat ve tesislerinin yapımı ve Sözleşme'nin herhangi bir şekilde sona ermesinde söz konusu bütün tesislerin TEDAŞ'a veya TEDAŞ'ın belirleyeceği kuruluşa geri devredilmesi ile bu konularda Tarafların her türlü hak ve yükümlülüklerinin tespit edilmesi

oluşturmaktadır.” denilmiştir.

Sözleşmenin konusundan da açıkça anlaşıldığı üzere işletme hakkı, yalnızca dağıtım faaliyeti için ve sözleşmede yer alan kapsam ve şartlar dahilinde devredilmektedir.

Dağıtım faaliyetinin tanımı 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 3. maddesinde yapılmıştır. Bu maddeye göre dağıtım, elektrik enerjisinin 36 kV ve altındaki hatlar üzerinden naklidir.

Dağıtım faaliyeti, benzer şekilde İHDS'nin “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 2.1. maddesinde, elektrik enerjisinin gerilim seviyesi 36 kV ve altındaki hatlar üzerinden nakli olarak tanımlanmıştır.

Dolayısıyla, İHDS'yi imzalayan şirketler dağıtım tesislerinin işletme hakkını, dağıtım tesislerinin işletilebilmesi için zorunlu diğer taşınır, taşınmazların işletme hakkını ve dağıtım sisteminin işletme hakkını, sadece ve sadece 36 kV ve altı gerilim seviyesindeki elektrik enerjisinin hatlar üzerinden nakli amacıyla devralmaktadırlar.

İHDS'de, işletme hakkı devredilen varlıkların dağıtım faaliyeti dışında kullanılabilmesine dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bunun tam aksine işletme hakları, sözleşmenin 5.1'inci maddesine göre, *halihazır fiili ve hukuki* durum ile devredilmektedir.

Belirtilen maddeye göre devir, *“Dağıtım Bölgesinde yer alan, mülkiyeti ve/veya kullanım hakkı TEDAŞ'a ait olan dağıtım tesisleri ve dağıtım sistemi ile bunların üzerinde yer aldığı mülkiyetindeki ve/veya kullanımındaki taşınmazlar, bu taşınmazlar üzerindeki kullanım hakları, dağıtım tesislerinin gereği gibi işletilmesi için zorunluluk arz eden taşınmazlar, tesis, araç, gereç, iş makineleri, tesis cihazları ve bunların mütemmim cüzlerinin mülkiyet hakları saklı kalmak koşulu ile işletme haklarının halihazır fiili ve hukuki durum ile şirkete devredilmesidir.”*

İHDS' nin 5.1'inci maddesine göre devir işlemlerinde, devrin yapıldığı tarihteki hâlihazır fiili ve hukuki durumun dikkate alınması gerekmektedir.

11/8/2002 tarih ve 24843 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan, 11.08.2002 tarihinden 31.12.2015 tarihine kadar yürürlükte kalan “Dağıtım Sistemi Gelirlerinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ” de, elektrik dağıtım firmalarının dağıtım faaliyeti dışında reklam ve kira geliri elde etmelerine Kurum tarafından izin verilmemiştir.

Kurum tarafından hazırlanarak 19.12.2015 tarih, 29567 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan, 01.01.2016 tarihinden itibaren yürürlüğe giren “Dağıtım Sistemi Gelirlerinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ” ile, elektrik dağıtım firmalarının dağıtım faaliyeti dışında reklam ve kira gelirleri elde etmelerine izin verilmiş, reklam ve kira gelirleri dağıtım sistem geliri olarak kabul edilmiştir.

Halen yürürlükte olan tebliğin “Diğer gelirlerin kapsamı” başlıklı 25’inci maddesi şu şekildedir:

“(1) Dağıtım şirketleri tarafından dağıtım sisteminin kullanımına ilişkin bedeller dışında kullanıcılara tahakkuk ettirilen bedeller kapsamında toplanan gelirler ile üçüncü taraflara sunulan hizmetlerden elde edilen gelirler aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

...

e) Dağıtım şirketinin bölgede işlettiği dağıtım şebekesi üzerinden elde ettiği reklam ve kira (baz istasyonu, araç, bina, arazi, veri transferi iletişim alt yapısı kullanım geliri) gelirleri gibi gelirler.

...

(4) Birinci fıkranın (a), (ç), (e), (f), (i) ve (k) bentlerinde yer alan gelirlerin %75’i ile (h) bendinde yer alan gelirlerin %20’si gelir farkı hesaplamaları kapsamı dışında tutulur. Diğer bentlerde yer alan gelirler, tümüyle gelir farkı hesaplamalarında dikkate alınır.”

Düzenlemeyle kira ve reklam gelirlerinin % 25’ i, gelir farkı hesaplamasına dahil edilmekte, gelir tavanında dikkate alınmakta, dağıtım sistemine bağlı abonelerden tarife yoluyla alınması gereken tutardan mahsup edilmektedir.

%75 oranına tekabül eden tutar ise, dağıtım şirketlerinin geliri olmakta, tarifeyle ilişkilendirilmemektedir.

Dağıtım varlıklarının mülkiyetinin TEDAŞ’a ait olduğuna yukarıda değinilmişti. Dolayısıyla TEDAŞ’ın mülkü olan trafo merkezleri, aydınlatma ve nakil direkleri ile diğer taşınmazlar üzerindeki tasarruf yetkisi TEDAŞ’a aittir.

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Mülkiyet hakkının içeriği” başlıklı 683’üncü maddesinde:

“Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir.” denilmiştir.

Malik, eşya üzerinde doğrudan doğruya hâkimiyet sağlar. Malik, hukuk kurallarının sınırları içerisinde kalmak şartıyla eşyadan dilediği gibi yararlanabilir, eşyayı kullanabilir, eşya üzerinde tasarrufta bulunabilir.

Anayasa'ya göre mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35'inci maddesinde:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." denilmiştir.

Mülk sahibi TEDAŞ ile elektrik dağıtım şirketleri arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesinde düzenlenmeyen bir hususta, 3. şahıs konumunda olan Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumunun, tek taraflı idari işlemle (söz konusu tebliğ ile) mülkiyet hakkını sınırlandırmasının mevzuata aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Elektrik piyasasına ilişkin gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde:

"Bu Kanun; elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı, ithalat ve ihracatı, piyasa işletimi ile bu faaliyetlerle ilişkili tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini kapsar.",

"Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde:

"...

c) *Dağıtım: Elektrik enerjisinin 36 kV ve altındaki hatlar üzerinden naklini,*

d) *Dağıtım sistemi: Bir dağıtım şirketinin, lisansında belirlenmiş dağıtım bölgesinde işlettiği elektrik dağıtım tesisleri ve şebekesini,*

e) *Dağıtım şirketi: Belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımı ile iştigal eden tüzel kişiyi,*

f) *Dağıtım tesisi: İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımı için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları,*

...

bb) *Piyasa: Üretim, iletim, dağıtım, piyasa işletimi, toptan satış, perakende satış, ithalat*

ve ihracat faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerden oluşan elektrik enerjisi piyasasını,

...

ff) Tarife: Elektrik enerjisinin ve/veya kapasitenin iletimi, dağıtımı ve satışı ile bunlara dair hizmetlere ilişkin fiyat, hüküm ve şartları içeren düzenlemeleri,” denilmiştir.

6446 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen tanımlarından da anlaşıldığı üzere piyasa, elektrik enerjisi üretimi, iletimi, dağıtımı, piyasa işletimi, toptan satış, perakende satış, ithalat ve ihracat faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerden oluşmaktadır.

“Elektrik piyasası faaliyetleri” başlıklı 4'üncü maddesi ile de, piyasa faaliyetleri tadadı olarak sayılmıştır. 4'üncü madde:

“(1) Piyasada, bu Kanun hükümleri uyarınca lisans almak koşuluyla yürütülebilecek faaliyetler şunlardır:

- a) Üretim faaliyeti*
- b) İletim faaliyeti*
- c) Dağıtım faaliyeti*
- ç) Toptan satış faaliyeti*
- d) Perakende satış faaliyeti*
- e) Piyasa işletim faaliyeti*
- f) İthalat faaliyeti*
- g) İhracat faaliyeti*

(2) Piyasada faaliyet gösterecek tüzel kişilerin faaliyetlerinde uymaları gereken usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” şeklindedir.

Dağıtım faaliyetinin, dağıtım lisansı almış şirketler tarafından lisansla belirtilen bölgelerde yürütüleceği Kanun'un 9'uncu maddesinde belirtilmiştir. “Dağıtım faaliyeti” başlıklı 9'uncu maddede:

“(1) Dağıtım faaliyeti, lisansı kapsamında, dağıtım şirketi tarafından lisansında belirlenen bölgede yürütülür. ...Dağıtım şirketi, dağıtım faaliyeti dışında bir faaliyetle iştigal edemez. Dağıtım faaliyetiyle birlikte yürütülmesi verimlilik artışı sağlayacak nitelikteki piyasa dışı bir faaliyetin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” denilmiştir.

TEDAŞ, yukarıda sayılan piyasa faaliyetlerinden hiçbirisini yürütmemekte olup söz

konusu faaliyetlere ilişkin lisansı da yoktur. EPDK, 6446 Sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen maddelerinden de anlaşıldığı üzere, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişiler ile bunların faaliyetlerine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir.

Elektrik dağıtım şirketlerinin, mülkiyeti TEDAŞ'a ait olan trafo merkezleri, aydınlatma ve nakil direkleri ile diğer taşınmazları kiralama yetkisi hukuken bulunmamaktadır.

Söz konusu taşınmazların kiralanıp kiralanmayacağına mülk sahibinin karar vermesi gerekmektedir. Bu kapsamda taşınmazları üçüncü şahıslara TEDAŞ kendisi kiralayabileceği gibi, dağıtım firmalarının (bedeli mukabilinde anlaşılması ve anlaşılan hususların işletme hakkı devir sözleşmesine yansıtılması koşuluyla) bu taşınmazları üçüncü şahıslara kiralamasına izin verebilecektir.

4628 Sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ve Kurul Başkanlığı" başlıklı 5/s bendinde:

"Mevcut sözleşmelere ilişkin olarak, bu Kanun hükümleri uyarınca rekabetçi piyasaya geçişi kolaylaştıracak hususlarda, taraflarca değerlendirilmek üzere değişiklik önerilerinde bulunmak ve mevcut sözleşmelerin ihtilafların halline ilişkin hükümlerini ihlal etmemek kaydıyla, bu sözleşmelere ilişkin herhangi bir resmi ihtilaf halli sürecinin başlatılmasından önce, ihtilafların halli için arabuluculuk yapmak." denilmiştir.

Kanun maddesinde açıkça belirtildiği üzere mevcut sözleşmelere ilişkin herhangi bir resmi ihtilaf süreci başlatılmadan önce, ihtilafların halli için arabuluculuk yapmak görevi EPDK'ya verilmiştir.

İşletme hakkı devir sözleşmesinde düzenlenmeyen ve taraflar arasında resmi ihtilaf çıkması muhtemel olan söz konusu kiralama faaliyetlerine ilişkin olarak, Kurum tarafından öncelikle arabuluculuk faaliyetinin yapılması, tarafların anlaşması durumunda dağıtım firmalarının elde edecekleri kira gelirinin Kurum tarafından idari işlemle düzenlenmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla "Dağıtım Sistemi Gelirlerinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliği" nin 25'inci maddesinin, söz konusu husus dikkate alınarak yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Alacakların Zamanaşımına Uğrama Riskinin Olması

EPDK tarafından kesilen idari para cezalarının vergi dairelerince tahsil edilmesi

sürecine ilişkin olarak kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği sebebiyle kamu alacaklarının zamanaşımına uğrama riskinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Kurum tarafından yapılan denetimler ile protokol kapsamında kamu kurumlarınca yapılan denetimlerde tespit edilerek EPDK'ya gönderilen mevzuat aykırılıklarının, Kurumca değerlendirilmesi sonucunda; 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Kanunu ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na aykırı hareket eden firmalara idari para cezası kesilmektedir.

20.02.2001 tarih ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevler Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinde; *"l) Bu Kanun hükümlerine, çıkarılan yönetmelik hükümlerine, Kurul tarafından onaylanan tarife ve yönetmeliklere, lisans hüküm ve şartlarına ve Kurul kararlarına aykırı davranıldığı durumlarda, idari para cezası vermek ve lisansları iptal etmek."* görev ve yetkisi Enerji Piyasası Düzenleme Kuruluna verilmiştir.

Aynı Kanun'un 10'uncu maddesinde ise; elektrik piyasasıyla ilgili Kurul tarafından verilen idari para cezalarının %25'inin Kurumun kendi geliri olduğu hükme bağlanmıştır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "İdari para cezası" başlıklı 17'nci maddesinde; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından verilen idari para cezalarının ilgili kanunlarda belirlenen oranın dışındaki kısmının genel bütçeye gelir kaydedileceği, söz konusu cezalara ilişkin kesinleşen kararların, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil dairelerine gönderileceği, idari para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içinde durumun ilgili Kuruma bildirileceği, belirtilmektedir.

442 seri no.lu Tahsilat Genel Tebliğinde idari para cezalarının kesinleşmesine ilişkin olarak; idari para cezalarının, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yoluna başvurulması halinde yargılama aşamalarının son bulması neticesinde kesinleşeceği ve takip edilebilir aşamaya geleceği, ifade edilmektedir.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda elektrik ve doğal gaz piyasalarına ilişkin verilen idari para cezalarının, kişiye tebliğinden itibaren bir ay içinde ödeneceği hükme bağlanmıştır. Buna göre, Kurum tarafından elektrik ve doğal gaz piyasasına ilişkin verilmiş idari para cezalarından; kanuni ödeme süresi içinde ödenmemiş ve dava konusu edilmemiş olanların, kesinleşmiş olması hasebiyle Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesi gereğince 6183 sayılı AATUHK hükümlerine göre tahsilinin sağlanması için ilgili vergi dairesine bildiri yapılmaktadır. Bunlardan hakkında dava açılmış olanların ise yine söz konusu madde hükmü gereğince dava süreci beklenmekte, dava sonucu

kesinleşen ceza tutarının tahsili için vergi dairesine bildirim yapılmaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Lpg) Piyasası Kanunu'nda ise; petrol ve lpg piyasalarına ilişkin verilen idari para cezalarının, kişiye tebliğinden itibaren bir ay içinde ödeneceği, süresinde ödenmeyen idari para cezalarının 6183 sayılı AATUHK hükümlerine göre tahsilinin sağlanması için ilgili vergi dairesine bildirileceği, söz konusu idari para cezalarına karşı dava açılmış olmasının tahsil işlemini durdurmayaacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre, Kurum tarafından petrol ve lpg piyasasına ilişkin verilmiş idari para cezalarından; kanuni ödeme süresi içinde ödenmemiş olanların hakkında dava açılıp açılmadığına bakılmaksızın 6183 sayılı AATUHK hükümlerine göre tahsilinin sağlanması için ilgili vergi dairesine bildirim yapılmaktadır.

EPDK tarafından idari para cezalarına ilişkin olarak; cezanın tebliğ, tebellüğ tarihi, kesinleşme tarihi, tutarı, varsa dava bilgileri, sorumlusunun TC kimlik numarası ve/veya vergi kimlik numarası, açık adresi gibi bilgileri içerecek şekilde hazırlanan evrak, tahsilatın sağlanması için ilgili vergi dairesine gönderilmektedir.

Bundan sonraki işlemler vergi daireleri tarafından takip edilmektedir. Tahsilatı tamamlanan cezalara ilişkin bilgilerin Kabahatler Kanunu gereği Kuruma iletilmesi gerekmektedir. Cezalara ilişkin tahakkuk ve tahsilat tutarları da Kurumun muhasebe sisteminde 998.51 no.lu nazım hesaplarda kayıt altına alınmaktadır.

Ancak yapılan incelemede; idari para cezalarının tahsili sürecinde EPDK ile tahsilat dairelerinin koordinasyon içerisinde çalışmadığı tespit edilmiştir. Kurum, vergi dairelerine gönderdiği idari para cezalarının tahsilatının sağlanıp sağlanmadığına ilişkin güncel ve sağlıklı bilgiyi elde edememekte, bu nedenle ilgili vergi dairelerinden ve Gelir İdaresi Başkanlığından zaman zaman yazı ile bilgi istemektedir. Vergi dairelerince gönderilen cevabi yazılarda ise, idari para cezasına ilişkin evrakın vergi dairesine ulaşmadığı, alacağın zamanaşımına uğradığı ve herhangi bir işlemin yapılamayacağı ifade edilebilmektedir.

Vergi dairelerinde iş yoğunluğu sebebiyle, idari para cezalarının tahsilat süreci uzayabilmekte, hatta alacaklar zamanaşımına uğrayabilmektedir. Bu yüzden EPDK tarafından idari para cezası dosyasında yer alan bilgilerin elektronik ortamda vergi dairelerine iletilmesinin, alacağın eksiksiz ve zamanında tahsil edilmesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Nitekim Gelir İdaresi Başkanlığının EPDK'ya gönderdiği 30.09.2019 tarih ve E.134800 sayılı yazıda; idari para cezalarının ödenip ödenmediği, tahsil edilip edilmediği hususlarına ilişkin bilgi paylaşımlarının elektronik sistemler vasıtasıyla yapılmasının işlemleri hızlandıracağı ifade edilmiş olup, söz konusu yazıda sistem çalışmalarının birlikte yapılmasına

vurgu yapılmıştır. Gelir İdaresi Başkanlığı, idari para cezalarına ait verilerin elektronik ortamda paylaşılmasına yönelik sistem kurulması için talepte bulunmasına rağmen Kurum bünyesinde bu hususta henüz bir çalışma başlatılmamıştır.

EPDK'nın muhasebe kayıtlarında; geçmiş yıllardan gelen kayıtlarla beraber 2019 yılı sonu itibariyle tahakkuk eden idari para cezası tutarı 3.847.966.129,18 TL'dir ve bu tutarın 3.695.833.289,63 TL'sinin tahsilat işlemleri sonuçlandırılmamıştır.

Sonuç olarak; Kurum tarafından kesilen idari para cezalarının tahsilat sürecinin hızlanması ve zaman aşımı riskinin ortadan kaldırılması bakımından, Kurumların kendi hukuksal görev, yetki ve sorumlulukları saklı kalmak şartıyla, idari para cezalarına ilişkin bilgi paylaşımının, Gelir İdaresi Başkanlığı ile Kurum arasında kurulacak entegre elektronik sistemler vasıtasıyla yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Kurum tarafından Gelir İdaresi Başkanlığının yukarıda zikredilen yazısındaki talebinin değerlendirilerek, bu hususta gerekli girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

BULGU 4: Talep Tahmin Raporlarının Dağıtım Şirketleri Tarafından TEİAŞ'a Gönderilme Süresine İlişkin Mevzuatta Hüküm Bulunmaması

Dağıtım şirketlerinin talep tahmin raporlarını TEİAŞ'a göndermedikleri ve TEİAŞ'ın bu sebeple 1 Kasım 2019 Tarihine kadar talep tahminlerini EPDK'ya sunmadığı anlaşılmıştır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 9'uncu maddesinde "*(4) Dağıtım lisansında belirlenen bölgelerde talep tahminlerinin hazırlanması ve TEİAŞ'a bildirilmesi görevi dağıtım şirketine aittir. Kurul bu talep tahminlerini onaylar ve tahminler TEİAŞ tarafından yayımlanır.*" ile 20'nci maddesinde "*b) TEİAŞ, Türkiye Elektrik Enerjisi Talep Projeksiyonu Raporunun yayımlanmasını müteakiben, gelecek yirmi yılı kapsayacak şekilde yapılan talep tahminini, mevcut arz potansiyelini, potansiyel arz imkânlarını, yakıt kaynaklarını, iletim ve dağıtım sisteminin yapısı ve gelişme planlarını, ithalat veya ihracat imkânlarını ve kaynak çeşitliliği politikalarını dikkate alarak enerji politikalarının belirlenmesinde yararlanmak üzere Uzun Dönem Elektrik Enerjisi Üretim Gelişim Planını hazırlayarak Bakanlığın onayına sunar. Bu plan onaylanmasını müteakip Bakanlık tarafından yayımlanır.*" hükmü ile Elektrik Piyasası Talep Tahminleri Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinde "*(1) Talep tahmin sonuçları, talep tahmininde kullanılan veri seti ile birlikte bir rapor haline getirilir ve dağıtım şirketleri için her yılın Haziran ayının sonuna, görevli tedarik şirketleri için her yılın Aralık ayı sonuna kadar talep tahmininin ilk yılı bir sonraki yıl olacak şekilde 27/5/2014 tarihli ve 29012 sayılı*

Resmî Gazete’de yayımlanan Enerji Piyasası Bildirim Yönetmeliği hükümleri kapsamında Kuruma sunulur. Dağıtım şirketleri ayrıca, bağlantı tipi, tüketici grubu ve benzeri detaylar bazında Kurum tarafından kendilerine bildirilen formatta içinde bulunulan yılı takip eden yıla ilişkin 1 yıllık talep tahminlerini Kuruma sunarlar.

(2) Talep tahmin raporunda, tahmin sonuçları ve talep tahmininde kullanılan veri setinin yanı sıra; talep tahmin modeline ilişkin varsayımlar, verilerin genel değerlendirmesi ve gerekçelendirilmesi, değişkenlerin tahmin edilmesi, testlerin yapılması, gerekli değişiklik ve düzeltmelerin eklenmesi, geleceğe yönelik farklı senaryolar kapsamında yapılan tahminler ve modellere ilişkin yorum ve değerlendirmelere ayrıntılı olarak yer verilir.

(3) Dağıtım şirketi tarafından hazırlanan talep tahmin raporu, bu Yönetmelikte yer alan usul ve esaslara uygunluk yönünden incelenir ve Kurum tarafından uygun bulunması halinde, yapılan bildirim izleyen on gün içerisinde dağıtım şirketi tarafından TEİAŞ’a gönderilir.

(4) Kurum tarafından uygun bulunmaması halinde, Enerji Piyasası Bildirim Yönetmeliği kapsamında düzeltme talep edilir. Şirket, yapılan bildirim izleyen onbeş gün içerisinde, talep tahmin raporunu yenilemek suretiyle Kuruma sunar. Gerekmesi halinde Kurum, resen talep tahmini yapabilir.”

hükmü ile dağıtım şirketleri hazırlanan talep tahminlerinin talep tahmininde kullanılan veri seti ile birlikte her yılın Haziran ayının sonuna kadar EPDK’ya sunulması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde 2018 yılında 8, 2019 yılında ise 13 elektrik dağıtım şirketinin Hazirandan sonra talep tahminlerini EPDK’ya sunduğu tespit edilmiştir.

Elektrik Piyasası Talep Tahminleri Yönetmeliği’nin 12’nci maddesinde “(2) TEİAŞ tarafından sonuçlandırılan talep tahminleri, her yılın 1 Kasım tarihine kadar Kuruma sunulur.” hükmü ile 13’üncü maddesinde ise “(1) TEİAŞ tarafından sonuçlandırılarak Kuruma sunulan talep tahminlerinin, Kurul tarafından onaylanması halinde, TEİAŞ’ın internet sitesinde dağıtım bölgeleri bazında ve konsolide edilmiş tablolar halinde yayımlanır. Kurul tarafından uygun bulunmaması halinde, talep tahminleri yeniden gözden geçirilmek üzere TEİAŞ’a geri gönderilir. TEİAŞ; yapılan bildirim izleyen bir ay içerisinde, talep tahminlerini yenilemek suretiyle Kuruma sunar.

(2) Talep tahminleri, her yılın 31 Aralık tarihine kadar yayımlanır.”

hükmü yer almakta olup, anılan hüküm kapsamında TEİAŞ tarafından sonuçlandırılan

talep tahminlerinin her yılın 1 Kasım tarihine kadar EPDK'ya sunulması ve her yılın 31 Aralık tarihine kadar ise TEİAŞ tarafından yayımlanması gerekmektedir.

Dağıtım şirketleri tarafından hazırlanan talep tahmin raporlarının EPDK tarafından uygun bulunması veya uygun bulunmaması halinde dağıtım şirketlerince TEİAŞ'a ne zaman gönderileceğine dair bir tarih Elektrik Piyasası Talep Tahminleri Yönetmeliği'nde bulunmamaktadır. Bunun sonucunda TEİAŞ'ın EPDK'ya muhatap 2018 yılında 06.11.2018 tarih ve E.442447 sayılı, 2019 yılında ise 26.11.2019 tarih ve E.456255 sayılı yazısı ile özetle talep tahmin raporlarının dağıtım şirketleri tarafından henüz TEİAŞ'a gönderilmediği ve bu nedenle iletim sistemine doğrudan bağlı tüketicilere ait talep tahminleri ile birleştirilerek sonuçlandırılmadığından talep tahminlerinin 1 Kasım tarihine kadar EPDK'ya sunulmadığı belirtilmiştir

Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği ile Elektrik Enerjisi Talep Tahminleri Hakkında Yönetmelik gereği dağıtım şirketleri tarafından yapılması gereken talep tahminlerinin ilgili mevzuata göre zamanında TEİAŞ'a sunulması ve TEİAŞ tarafından talep tahminlerinin Aralık ayı sonunda yayımlanması önem arz etmektedir.

Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği ile Elektrik Enerjisi Talep Tahminleri Hakkında Yönetmelik gereği dağıtım şirketleri tarafından hazırlanan talep tahmin raporlarının en son hangi tarihe kadar EPDK tarafından onaylanacağına dair bir tarihin yönetmelikte yer verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Talebi Doğrultusunda TEİAŞ Tarafından Tesis Edilen Trafo Merkezlerinin Atıl Kalması

TEİAŞ tarafından işletilen iletim sisteminde geçici kabulü yapılarak işletmede olmasına rağmen yüksüz olan güç transformatörleri bulunmakta olup, elektrik dağıtım şirketleri tarafından yapılması gereken fider tahsisi ve yük aktarımlarının zamanında yapılmaması sonucu yüksüz olan bu güç transformatörlerinden istenilen verim alınmamakta, bu durum atıl yatırımların oluşmasına neden olmaktadır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu gereği elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılması amaçlanmıştır.

Yapılan incelemelerde TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nün EPDK'ya muhatap 18.12.2017 tarih ve E.485271 sayılı yazı ile özetle "...yeni trafo merkezlerinden dağıtım şirketlerinin sınırlı düzeyde yük aldıkları tespit edilmiştir. Dağıtım şirketleri yeni trafo merkezleri yatırımlarına koordine olamamakta, gecikmeler için kamulaştırma sorunları, ödenek yetersizliği vb. gerekçeler sunmaktadırlar. Ancak ortalama açık şalt tipi trafo merkezinin 10 milyon TL, gaz izoleli trafo merkezinin 25 milyon TL olduğu düşünülürse, milyonlarca liralık yatırım çok daha düşük miktardaki dağıtım yatırımlarının gecikmesi nedeniyle atıl kalmaktadır. Ayrıca yeni trafo merkezleri mevcut yüklerdeki artış ve yeni yükler için tesis edildiğinden, yeni trafo merkezlerinden yük almada yaşanacak gecikme son kullanıcılar için de arz güvenliği noktasında problemlere neden olabilmektedir." denilerek yeni trafo merkezi yatırımlarının etkin ve zamanında kullanımı, tüketicilerin arz güvenliğinin artırılması adına dağıtım yatırımlarının hızlandırılması istenilmiştir.

Benzer şekilde TEİAŞ 26.06.2018 tarih ve E.255464 sayılı yazıyla da teknik olarak yük aktarma kapasitesi olan trafo merkezlerinin sınırlanması durumunda herhangi bir Orta Gerilim yükünün enerjisiz kalmaması adına gerekli yatırımların planlanması ve elektrik dağıtım şirketlerinin bu doğrultuda yatırım yapmasının sağlanması istenilmiştir.

TEİAŞ tarafından dağıtım şirketlerinin talebi üzerine tesis edilen, dağıtım şebekesi yatırımlarının gecikmesi gibi gerekçelerle yük almayan veya sınırlı olarak yük alması sonucu TEİAŞ tarafından yapılan trafo merkezlerinin hem atıl kalmasına hem de yük aktarma kapasitesini sınırlanmasına neden olmaktadır.

Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği kapsamında iletim sistemi yatırım planı ile dağıtım yatırımlarının eşgüdümünün sağlanması ile güç transformatörlerinde istenilen verimin alınması, atıl yatırım oluşmaması hususunda güç trafolarının planlamasının yapılması ve sistem güvenliği için elektrik dağıtım şirketlerinin talebi doğrultusunda tesis edilen trafo merkezlerinin atıl kalmaması hususunda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Elektrik Piyasasında Üretim Lisanslarında Yıllık Lisans Bedellerinin Tahsilinde TEİAŞ Verilerinin Dikkate Alınmaması

Üretim lisanslarında yıllık lisans bedellerinin, brüt üretim üzerinden alınması gerekirken, bazı santrallerden sisteme verilen net enerji üzerinden alındığı tespit edilmiştir.

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 43'üncü maddesinde "(1) Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin Kurum hesabına yatırmak zorunda oldukları ve bir sonraki yıl için

geçerli olacak önlisans ve lisans alma, yıllık lisans, lisans yenileme, önlisans ve lisans tadili, önlisans ve lisans sureti çıkartma bedelleri, her yılın Aralık ayının sonuna kadar Kurul tarafından belirlenerek Resmî Gazete’de yayımlanır ve Kurum internet sayfasında duyurulur...

(7) Yıllık lisans bedelleri;

a) Üretim lisansları için her yılın Şubat, Haziran ve Ekim aylarının,

b) Tedarik lisansları için her yılın Mart, Temmuz ve Kasım aylarının,

c) Dağıtım lisansları için her yılın Nisan, Ağustos ve Aralık aylarının,

ç) TEİAŞ’ın iletim lisansı ve piyasa işletim lisansı ile EPIAŞ’ın piyasa işletim lisansı için Ocak, Mayıs ve Eylül aylarının,

ilk beş iş günü içerisinde üç eşit taksitte Kurum hesabına yatırılır.

(8) Yıllık lisans bedellerinin ödenmesi gereken süre içerisinde Kurum hesabına yatırılmaması durumunda; ödenmesi gereken tutara 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranı uygulanır.”

hükmü ile elektrik piyasasında faaliyet gösteren üretim, iletim, dağıtım, tedarik ve piyasa işletim lisanslarına sahip tüzel kişilerin yıllık lisans bedellerinin EPDK’ya ödenmesi gerekmektedir.

EPDK’nın 20.12.2018 tarih ve 8275 sayılı Kurul Kararında elektrik piyasasında 2019 yılında uygulanacak olan ön lisans ve lisans alma, yıllık lisans, lisans yenileme, ön lisans ve lisans tadili, ön lisans ve lisans sureti çıkartma bedelleri 23.12.2018 tarih ve 30634 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Anılan Kurul Kararında üretim lisans için yıllık lisans bedeli: Üretimi yapılan kWh başına 0,003 Kr, dağıtım lisansı yıllık lisans bedeli: Dağıtımı yapılan kWh başına 0,003 Kr, tedarik lisans için yıllık lisans bedeli: Görevli tedarik şirketleri için toptan ve/veya perakende satışı yapılan toplam kWh başına 0,003 Kr, diğer tedarik şirketleri için toptan ve/veya perakende satışı yapılan toplam kWh başına 0,003 Kr (kuruş) yıllık lisans bedeli alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde üretim, tedarik ve dağıtım lisans sahibi şirketlerin yıllık lisans bedellerini beyana esas şekilde EPDK’ya bildirdiği, EPDK’nın da beyan edilen değerleri esas

arak yıllık lisans bedellerini tahsil ettiği tespit edilmiştir.

Üretim lisanslarında brüt üretim üzerinden yıllık lisans bedeli alınması gerekirken, bazı santrallerden sisteme verilen net enerji üzerinden yıllık lisans bedeli alınmıştır. EPDK'nın 26.12.2019 tarih ve 9043 sayılı Kurul Kararı ile 2020 yılından itibaren üretim lisansı yıllık lisans bedeli: Brüt üretim (iç tüketim dahil) üzerinden kWh başına 0,003 (Sıfırtambindeüç) Kr. dağıtım faaliyeti için yıllık lisans bedeli: Dağıtılan (kayıp ve kaçak enerji dahil dağıtım sistemine bağlı kullanıcılara dağıtılan) kWh başına 0,003 (Sıfırtambindeüç) Kr, tedarik lisansı yıllık lisans bedeli: Tüm tedarik şirketleri için toptan (ikili anlaşma, GÖP ve GİP satışları dahil) ve perakende satışı yapılan kWh başına 0,003 (Sıfırtambindeüç) Kr (kuruş) olacak şekilde düzeltilmiş ve 29.12.2019 tarih ve 30993 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği gereği aktif elektrik enerjisi arz ve talebinin dengelenmesi ve uzlaştırması gerçekleştirilmektedir.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 2'nci maddesinde “(1) Bu Yönetmelik; dengeleme mekanizmasının ve uzlaştırmanın taraflarının görev, yetki ve sorumlulukları ile aktif elektrik enerjisi arz ve talebinin dengelenmesine ve lisans sahibi tüzel kişilerin dengeleme mekanizması ve uzlaştırmaya katılımları sonucu oluşan alacak ve borçlarının mali açıdan uzlaştırılmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.”

hükmü ile lisans sahibi tüzel kişilerin dengeleme mekanizması ve uzlaştırmaya katılımları sonucu oluşan alacak ve borçlarının mali açıdan uzlaştırılması yapılmaktadır. Ayrıca bu yönetmelik ile piyasa işletmecisi Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ) olarak tanımlanmış olup, EPIAŞ vadeli elektrik piyasasının, gün öncesi piyasasının ve gün içi piyasasının işletimi, uzlaştırma yönetimi ve veri yayımlama faaliyetlerini eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin, şeffaflık ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde yürütmekle sorumlu tutulmuştur.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesi kapsamında vadeli elektrik piyasası, gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ve dengeleme güç piyasasından ve/veya enerji dengesizliğinden doğan alacak ve borç miktarlarının hesaplanması ve ilgili alacak-borç bildirimlerinin hazırlanması işlemlerinin hızlı, güvenilir ve şeffaf bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacak şekilde EPIAŞ tarafından yürütülmektedir.

TEİAŞ'ın iletim sistemine Bağlantı Anlaşması'nın “İletişim Sistemi” başlıklı EK-5 maddesi gereği SCADA sistemi vasıtasıyla her santral ünitesinin aktif gücünün (brüt ve net)

alınması gerekmektedir. Üretim şirketleri tarafından santrallerin brüt ve net üretim değerleri TEİAŞ'ın Yük Tevzi Sistemi Bilgi Yönetim Sistemi'ne (YTBS) girilmektedir.

Yıllık lisans bedellerinin hesaplanmasında üretim şirketleri için, TEİAŞ Yük Tevzi Bilgi Sistemine (YTBS) girilen brüt verilerinin dikkate alınması gerekmektedir.

BULGU 7: Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Elektrik Tüketimine İlişkin İnternet Sitelerinde Yayımlanan Verilerin, Kuruma Bildirilen Verilerden Farklı Olması

Elektrik Dağıtım Şirketlerinin, Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında internet sitelerinde yayımladıkları elektrik tüketimine ilişkin verilerin, Kuruma bildirilen verilerden farklı olduğu ve bu verilerin standart bir menü altında toplanmadığı tespit edilmiştir.

Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde "(1) Bu Yönetmeliğin amacı; serbest, serbest olmayan ve son kaynak tedariki kapsamındaki tüketicilere elektrik enerjisi ve/veya kapasite satışı ile buna ilişkin hizmetlerin sunulmasında tüketici, tedarikçiler ve/veya dağıtım şirketleri arasındaki iş ve işlemlere esas asgari standart, usul ve esasların belirlenmesidir." hükmü ile tüm elektrik piyasasında yer alan tüketicilere elektrik enerjisi satışı ile buna ilişkin hizmetlerin sunulmasında tüketici, tedarikçiler ve dağıtım şirketleri arasındaki iş ve işlemlere esas asgari standart, usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Kamuoyunun bilgilendirilmesi" başlıklı 53'üncü maddesinde "(1) Bir önceki takvim yılına ait olmak üzere;

a) TEİAŞ, iletim sistemine doğrudan bağlı olup tedarikçisini seçme hakkını kullanan serbest tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını,

b) Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler;

1) Bölgelerinde tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını,

2) Tedarikçisini seçme hakkını kullanan serbest tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını,

3) Serbest tüketici limitini geçtikleri halde tedarikçisini seçme hakkını kullanmayan tüketiciler tarafından tüketilen toplam elektrik enerjisi miktarını,

her yıl Şubat ayı içerisinde Kuruma bildirmek ve internet sitesinde yayımlamak suretiyle kamuoyuna duyurmak zorundadır.”

hükmü yer almakta olup anılan hüküm kapsamında dağıtım şirketleri tarafından bu bilgilerin internet sitesinde yayınlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde 21 elektrik dağıtım şirketinden sadece 6 dağıtım şirketinin internet sitesinde yayımlanan elektrik enerji miktarının, Kuruma bildirilen miktarla aynı olduğu, diğer 15 elektrik dağıtım şirketinin internet sitesinde yayımlanan değerlerin yıllık lisans bedeli için bildirilen beyan değerlerinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, 21 dağıtım şirketinin internet sitelerinde yayımlanan elektrik enerjisi miktarları, farklı menüler altında standart olmayan bir şekilde yayımlanmıştır.

Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında elektrik dağıtım şirketleri arasındaki iş ve işlemlere esas asgari standart, usul ve esaslar ilkesi gereği internet sitesinde yayımlaması gereken elektrik enerjisi miktarlarının standart bir menü altında ve EPIAŞ verileri esas alınarak yayımlanması şeffaflık ve eşitlikler arasında ayırım yapmama açısından önem arz etmektedir.

BULGU 8: Elektrik Dağıtımı ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliğine Göre Belirlenmesi Gereken Teknik Kalite Parametreleri, Bu Parametrelere Ait Sınır Değerler ile Uygulamaya İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmemesi

Teknik kalite değerlendirme rapor ve tablolarının EPDK'ya gönderilmesine rağmen, ölçüm sonuçlarının EPDK tarafından değerlendirilemediği tespit edilmiştir.

Elektrik Dağıtımı Ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği'nin “Teknik kalitenin ölçülmesi ve sonuçların Kuruma sunulması” başlıklı 24'üncü maddesinde “*(1) Dağıtım bölgesine ilişkin genel teknik kalite ölçümü, bu madde çerçevesinde belirlenen sayıda teknik kalite ölçüm cihazının belirlenen noktalara tesis edilmesi suretiyle yapılır. Yıllık teknik kalite ölçüm dönemi, ait olduğu yılın Nisan ayında teknik kalite ölçüm cihazlarının tesis edilmesiyle başlar ve müteakip yılın Mart ayı sonunda nihayete erer.*

(2) Teknik kalite parametrelerinin kaydına ilişkin olarak, kullanılacak cihazların TS EN 61000-4-30 standardında belirtilen Sınıf A özelliklerinde ölçüm yapması gerekmektedir. Ölçümler, OG ve AG seviyelerinde yapılacaktır. Ölçümler, farklı şebeke karakteristiği ve yük

profillerini, müşteri gruplarını, farklı nüfus yoğunluklarına hizmet veren şebeke bölümlerinde, kısa devre akımlarının en yüksek olduğu şebeke bölümlerinden en düşük olduğu şebeke şartlarına kadar ölçüm yapabilmeyi teminen örnekleme yoluyla genele ait değerlendirme yapılabilecek konumlarda yapılacaktır. Bir dağıtım şirketinin görev bölgesinde tesis edilecek teknik kalite ölçüm cihazı sayısı, ilgili yılın Ocak ayında bildirilen Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te yer alan verilere göre;

(a) OG seviyesinde ölçüm cihazları sayısı, her 1.000 (bin) transformatör (dağıtım transformatörleri ile OG kullanıcı sayısının toplamı) için 1 adet cihaz olacak şekilde elde edilen sayıya 10 eklenerek,

(b) AG seviyesinde ölçüm cihazları sayısı, her 50.000 (elli bin) kullanıcı için 1 adet cihaz olacak şekilde elde edilen sayıya 20 eklenerek, bulunur.

(3) Cihaz tesis edilecek yerlere ilişkin olarak, dağıtım şirketi tarafından Aralık ayı sonu itibariyle güncel veriler Ocak ayı sonuna kadar Tablo 13'e uygun şekilde elektronik ortamda hazırlanmış olarak Kuruma sunulur. Bu tablodan Kurum tarafından seçilen noktalar, Mart ayının 15 inci gününe kadar dağıtım şirketine bildirilir. Dağıtım şirketi cihazları Nisan ayı içerisinde bu noktalarda tesis ederek/yer değişikliği yaparak teknik kalite ölçümlerini gerçekleştirir.

(4) Teknik Kalite Ölçüm Raporları, ölçüm yapılan noktalara ilişkin TS EN 50160:2011 standardına uygun haftalık raporlar esas alınarak, ilki cihazların tesis edilmesinden itibaren başlamak üzere Haziran, Eylül, Aralık ve Mart aylarının sonuna kadar olan müteakip dönemleri kapsayacak ve ilgili dönem sonuna kadar tamamlanan hafta verilerini içerecek şekilde dağıtım bölgesi bazında hazırlanır ve her bir dönemi takip eden ayın sonuna kadar Kuruma bildirilir.

(5) Kurul tarafından belirlenen teknik kalite parametrelerine ilişkin kriterlerin sağlanamadığı noktalardaki teknik kalite ölçüm cihazları sökülmez ve müteakip yıllık dönemde de aynı noktada ölçüm yapılmaya devam edilir. Bu kapsamdaki ölçüm cihazları, yeni döneme ilişkin cihaz sayısı hesabında dikkate alınmaz. Bu fıkra kapsamındaki uygulama için esas alınacak teknik kalite parametreleri ve bu parametrelere ait sınır değerler ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir ve gerektiğinde değiştirilebilir.

(6) Kurum tarafından gerek görüldüğünde veya denetim yetkisini haiz kurum/kuruluşlar tarafından yapılan/yaptırılan denetimlerde, önceki yıllarda ölçüm yapılan noktalarda veya

başka yerlerde de teknik kalite ölçümü yapılması istenebilir.”

hükmü ile her bir elektrik dağıtım bölgesi için Orta Gerilim ve Alçak Gerilim seviyesinde ölçüm cihazlarının EPDK tarafından seçilen noktalara tesis edilmesi, bu noktalardan ölçülen değerlerin EPDK'ya sunulması teknik kalite ölçümlerinin yapılması ile uygulama için esas alınacak teknik kalite parametreleri ve bu parametrelere ait sınır değerler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasların EPDK tarafından belirlenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan elektrik dağıtım şirketleri tarafından 2017 ve 2018 yılında gerçekleştirilen kalite ölçümlerine ilişkin olarak tespit edilen teknik kalite problemleri, kök nedenleri, belirlenen çözüm yöntemleri ve çözüme ilişkin yapılan/yapılacak işlemleri içeren bilgi ile ilave görüşlerin yer aldığı teknik kalite değerlendirme raporu ve teknik kalite değerlendirme tablolarının EPDK'ya gönderildiği tespit edilmesine rağmen, teknik kalite usul ve esasları EPDK tarafından belirlenmediğinden ölçüm sonuçları EPDK tarafından değerlendirilmemiştir.

Elektrik Dağıtım Ve Perakende Satışına İlişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği gereği teknik kalite parametreleri ve bu parametrelere ait sınır değerler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve elektrik dağıtım şirketlerinin teknik kalite ölçüm değerlerinin ilgili standarda göre değerlendirilerek gereğinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: TEİAŞ Tarafından Anlaşması Feshedilen Kullanıcıların Sabit Sistem Kullanım Bedeli Ödememeleri

İletim sisteminden ayrılan kullanıcıların sabit iletim bedellerini ödemeye devam ettikleri, anlaşması TEİAŞ tarafından feshedilen ve iletim sisteminden ayrılan kullanıcıların ise sabit sistem kullanım bedellerini ödemedikleri anlaşılmıştır.

Elektrik Piyasası Bağlantı Ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin “ İletim sisteminden ayrılma” başlıklı 9'uncu maddesinde “(3) İletim sisteminden ayrılma talebinde bulunan kullanıcının, ayrılma tarihinden itibaren bir yıl içerisinde aynı noktadan iletim sistemine yeniden bağlanma talebinde bulunması durumunda; bu kullanıcı, ayrılma tarihinden yeniden bağlanma tarihine kadar olan süreyi kapsayan zaman dilimi için önceki anlaşma gücü üzerinden ilgili dönemin sistem kullanım ve sistem işletim fiyatlarına göre hesaplanan bedeli, sisteme yeniden bağlanma bedeli olarak ödemekle yükümlüdür.

(4) İletim sistemine bağlı üretim tesislerinin 1 (bir) yıl veya daha uzun bir süre devre dışı kalacak olması durumunda üretim lisansı sahibi tüzel kişinin TEİAŞ'a başvurusu üzerine

tesise ilişkin sistem bağlantı ve sistem kullanım anlaşmaları feshedilmez ve kullanıcının sistemle bağlantısı kesilmez. Bu durumda kullanıcı TEİAŞ'a sabit iletim bedellerinin %10'unu ödemeye devam eder. Tesisin bir yıldan daha kısa bir süre içerisinde devreye girmesi durumunda eksik alınmış olan bedeller kullanıcıdan tahsil edilir."

hükmü ile iletim sistemine bağlı üretim tesislerinin bir yıl veya daha uzun bir süre devre dışı kalacak olması durumunda üretim lisansı sahibi tüzel kişinin TEİAŞ'a başvurusu üzerine tesise ilişkin sistem bağlantı ve sistem kullanım anlaşmaları feshedilmeyeceği ve kullanıcının sistemle bağlantısının kesilmeyeceği, bu durumdaki kullanıcıların TEİAŞ'a sabit iletim bedellerinin %10'unu ödemeye devam edeceği, tesisin bir yıldan daha kısa bir süre içerisinde devreye girmesi durumunda eksik alınmış olan bedellerin kullanıcıdan tahsil edileceği belirtilmiştir.

7 Nisan 2018 Tarihli ve 30384 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan TEİAŞ Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi İletim Sistemi Sistem Kullanım Anlaşması'nın 11'inci maddesinde *"Bu anlaşma;*

Kullanıcının lisansının iptal edilmesi veya sona ermesi halinde,

TEİAŞ ile kullanıcı arasında imzalanan bağlantı anlaşmasının sona ermesi halinde,

Kullanıcının iflasının kesinleşmesi ve tasfiye memuru atanması hallerinde,

kendiliğinden sona erer.

Kullanıcının bu Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerini zamanında yerine getirmemesi hallerinde, bu Anlaşmanın ilgili maddelerinde belirtildiği şekilde TEİAŞ tarafından feshedilir.

Üretim lisansı sahibi kullanıcılar lisansları iptal edilmediği veya sona ermediği sürece bu Anlaşmanın sonlandırılmasını talep edemezler."

hükmü ile kullanıcının lisansının iptal edilmesi veya sona ermesi, TEİAŞ ile kullanıcı arasında imzalanan bağlantı anlaşmasının sona ermesi, kullanıcının iflasının kesinleşmesi ve tasfiye memuru atanması hallerinde kendiliğinden sona ereceği, kullanıcının sistem kullanım anlaşmasından kaynaklanan yükümlülüklerini zamanında yerine getirmemesi hallerinde ise TEİAŞ tarafından feshedilebileceği yer almaktadır.

Kullanıcının sistem kullanım anlaşmasından kaynaklanan yükümlülüklerini zamanında

yerine getirmemesi nedeniyle TEİAŞ tarafından sistem kullanım anlaşması feshedilen kullanıcıların fesih tarihinden itibaren sabit sistem kullanım bedeli ödemedikleri, oysa Elektrik Piyasası Bağlantı Ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesi kapsamında kendi istekleriyle iletim sistemine bir yıl veya daha uzun bir süre devre dışı kalacak üretim lisansı sahibi tüzel kişinin iletim sisteminden ayrılması halindeki kullanıcının TEİAŞ'a sabit iletim bedellerinin %10'unu ödemeye devam edeceği, bu kapsamdaki tesisin bir yıldan daha kısa bir süre içerisinde devreye girmesi durumunda eksik alınmış olan bedellerin kullanıcıdan tahsil edileceği hususunun eşitler arasında ayırım yapmama ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 10: Yük Alma/Atma Talimatlarına Uyulmaması Sonucu Sıfır Bakiye Düzeltme Tutarlarının Artması ve Bunun Elektrik Piyasasına Ek Maliyet Getirmesi

Sistem işletmecisi TEİAŞ tarafından verilen yük alma ve yük atma talimatlarının yerine getirilmeme oranlarının çok yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde "*(1) Bu Kanunun amacı; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin yapılmasının sağlanmasıdır.*" hükmü yer almaktadır.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde "*ş) Dengeleme güç piyasası: Arz ve talebin gerçek zamanlı olarak dengelenmesi amacına hizmet etmek üzere, onbeş dakika içerisinde gerçekleştirilebilen çıkış gücü değişimi ile elde edilen yedek kapasitenin alış-satışının gerçekleştiği ve sistem işletmecisi (TEİAŞ) tarafından işletilen organize toptan elektrik piyasasını*" hükmü ile dengeleme güç piyasası tanımlanmış olup bu piyasanın TEİAŞ tarafından işletileceği belirtilmiştir.

EPDK tarafından her yıl yayımlanan Elektrik Piyasası Yıllık Piyasa Gelişim Raporlarında dengeleme güç piyasasında sistem işletmecisi TEİAŞ tarafından verilen yük alma (YAL) ve yük atma (YAT) talimatları sonucu elektrik piyasasında 2015-2018 yılları arasında sırasıyla 821, 879, 884, 120 milyon TL olmak üzere son dört yılda 2,7 milyar TL ek maliyete neden olduğu, bunun 1,5 milyar TL'sinin 1 kodlu 1,2 milyar TL'sinin ise 2 kodlu talimatlar sonucu gerçekleştiği ifade edilmiştir.

Tablo 4: Dengeleme Güç Piyasası Ek Maliyetler Tablosu

Talimat Türü	2015	2016	2017	2018	Genel Toplam(Milyon TL)
1 Kodlu	463	525	389	79	1.456
2 Kodlu	358	354	495	41	1.247
Genel Toplam(*)	821	879	884	120	2.703

(*)EPDK Elektrik Piyasası Yıllık Piyasa Gelişim Raporları

Elektrik Piyasası Dengeleme Ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 113'üncü maddesinde “(1) Piyasa İşletmecisinin, toptan elektrik piyasası adına yaptığı işlemlerden kar veya zarar etmemesi esasına dayalı olarak, bir fatura dönemi içerisinde, gün öncesi piyasası kapsamında piyasa katılımcılarının gerçekleştirmiş oldukları enerji alış ve satışları ve süresinde ödenmeyen alacaklar hariç olmak üzere, dengeleme mekanizmasının uzlaştırılması ve dengeden sorumlu tarafların dengesizliklerinin uzlaştırılmasına ilişkin olarak, piyasa katılımcılarına tahakkuk ettirilecek alacaklar toplamı ile TEİAŞ'tan tahsil edilecek Sıfır Bakiye Düzeltme Tutarının, borçlar toplamına eşit olması esastır.

(2) Bu doğrultuda,

a) Dengeleme güç piyasası kapsamındaki yük alma talimatlarına ve enerji fazlasına ilişkin olarak piyasa katılımcılarına ve dengeden sorumlu taraflara tahakkuk ettirilen toplam alacak tutarının, dengeleme güç piyasası kapsamındaki yük atma talimatlarına ve enerji açığına ilişkin olarak tahakkuk ettirilen toplam borç tutarından fazla olması halinde, TEİAŞ'ın borcu olarak tahakkuk ettirilecek,

b) Dengeleme güç piyasası kapsamındaki yük atma talimatlarına ve enerji açığına ilişkin olarak piyasa katılımcılarına ve dengeden sorumlu taraflara tahakkuk ettirilen toplam borç tutarının, dengeleme güç piyasası kapsamındaki yük alma talimatlarına ve enerji fazlasına ilişkin olarak tahakkuk ettirilen toplam alacak tutarından fazla olması halinde, TEİAŞ'ın alacağı olarak tahakkuk ettirilecek,

sıfır bakiye düzeltme tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

”

hükmü yer almakta olup, son 5 yılda 4,5 milyar TL sıfır bakiye gerçekleşmiş, TEİAŞ tarafından ödenmiştir. Benzer şekilde TEİAŞ tarafından 0 kodlu YAL talimatı sonucu 7,2 milyar TL, 1 kodlu YAL talimatı sonucu ise 4 milyar TL tutarında dengeleme güç piyasasında talimat verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere 2018 yılı hariç diğer yıllarda TEİAŞ borçlu, TEİAŞ 2018 yılında 20,9 milyon TL alacaklı iken 2019 yılında 654 milyon TL borçlu duruma

düşmüştür. 1 kodlu YAL talimatı sonucu 2018 yılında 13,6 milyon TL tutarında talimat verilirken 2019 yılında toplam 1,1 milyar TL tutarında 1 kodlu talimat verilmiştir.

Tablo 5:YAL/ YAT Talimatları Parasal Sonuçları Tablosu

Yıl	Toplam sıfır bakiye	Toplam YAT (0 kodlu)	Toplam YAT (1 kodlu)	Toplam YGYATT	Toplam YAL (0 kodlu)	Toplam YAL (1 kodlu)	Toplam YGYALT
2015	(1.194.938.365)	174.819.596	67.461.807	3.992.997	1.194.614.747	960.593.397	4.000.890
2016	(1.409.516.248)	183.876.837	131.709.231	5.217.249	1.613.916.972	1.314.019.332	3.516.536
2017	(1.236.305.147)	105.112.384	54.965.898	997.343	1.774.827.940	635.813.187	2.308.806
2018	20.960.054	207.559.192	34.265.612	676.543	1.447.439.517	13.573.826	1.359.213
2019	(654.088.799)	395.656.247	19.197.168	1.496.898	1.176.761.396	1.070.188.938	4.569.654
Genel Toplam (**)	(4.473.888.505)	1.067.024.255	307.599.716	12.381.030	7.207.560.571	3.994.188.679	15.755.099

(**)https://seffaflik.epias.com.tr/transparency/iletim/sifir-bakiye/sifir-bakiye-duzeltme-tutari-aylik.xhtml

Elektrik Piyasası Dengeleme Ve Uzlaştırma Yönetmeliği'nin 69'uncu maddesinde "(5) Piyasa katılımcılarının ilgili üretim/tüketim tesislerinin üretim/tüketimlerini, Sistem İşletmecisi tarafından herhangi bir talimat verilmediği sürece, KGÜP'lerinde belirtildiği şekilde gerçekleştirmeleri esastır. Üretim/tüketim tesislerinin üretim/tüketimlerini KGÜP'lerine ve Sistem İşletmecisi tarafından verilen talimatlara uygun olarak gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri, dengeleme birimi olan üretim tesisleri için MYTM veya ilgili BYTM'ler, diğer üretim tesisleri için ilgili BYTM'ler tarafından takip edilir.

(6) Sistem İşletmecisi, sistem işletiminin güvenliği açısından gerekli görmesi halinde, üretim ya da tüketimlerini, KGÜP'lerine ve Sistem İşletmecisi tarafından verilen talimatlara uygun gerçekleştirmediği tespit edilen piyasa katılımcılarını, tespitlerin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca yaptırım uygulanmak üzere Kuruma bildirebilir." ile aynı yönetmeliğin 73'üncü maddesinde "(4) Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının ilgili dengeleme birimlerine ilişkin üretimlerini talimatta belirtildiği şekilde gerçekleştirmeleri esastır. Sistem İşletmecisi tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olmaksızın, kendisine bildiri yapılan talimatları, talimatında belirtilen şekilde yerine getirmeyen ilgili piyasa katılımcılarına Sistem İşletmecisi, bu tür ihlallerin ortadan kaldırılması için yazılı uyarıda bulunur. İlgili piyasa katılımcısı tarafından bu tür ihlallerin devam ettirilmesi halinde Sistem İşletmecisi, ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur.

Kurum raporu inceleyerek ihlal tespiti halinde, ilgili piyasa katılımcısına Kanununun 16

ncı maddesi uyarınca yaptırım uygular.”

hükmü yer almakta olup, anılan hüküm kapsamında TEİAŞ tarafından 2018 yılında 342, 2019 yılında ise 400 adet santral EPDK’ya bildirilmiştir.

Yapılan incelemelerde EPDK tarafından 2018 yılında bir firmaya, 2019 yılında ise 73 adet tesis ve/veya kullanıcıya Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği ve Yan Hizmetler Yönetmeliği kapsamında ihtar veya idari yaptırım uygulanmamasına karar verilmiştir. Bir firmaya ise kesinleşmiş günlük üretim programına uymaması (KGÜP) sonucu 2018 yılında idari para cezası verilmiştir.

Diğer taraftan EPIAŞ’tan alınan dengeleme güç piyasası verileri (DGP) ile TEİAŞ’tan alınan DGP verileri üzerinde yapılan incelemelerde arıza kaydı olmaksızın TEİAŞ tarafından verilen yük alma/atma talimatını yerine getirmeyen 2018 yılında 85 uzlaştırmaya esas veriş çekiş birimi (UEVÇB) için 22.105 adet, 2019 yılında 86 UEVÇB için 21.400 adet, 2020 yılında (12 Mart 2020 tarihine kadar) ise 30 UEVÇB için 2.455 adet talimatın yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 6:Yerine Getirilmeyen Talimat Sayıları Tablosu

Yıl	Toplam Yerine Getirilmeyen Talimat Sayısı	Toplam Talimatı Yerine Getirmeyen UEVÇB Sayısı
2018	22.105	85
2019	21.400	86
2020	2.455	30
Genel Toplam (*)	45.960	201

(*) TEİAŞ TPYS verileri

Benzer şekilde 2018 yılında 508 UEVÇB için 24.258, 2019 yılında 538 UEVÇB için 29.913 adet ve 12 Mart 2020 tarihi itibarıyla 2020 yılında 337 UEVÇB için ise 5.920 adet arıza kaydının girildiği tespit edilmiştir.

Tablo 7:Arıza Kayıt Sayıları Tablosu

Yıl	Toplam Arıza Kayıt Sayısı	Toplam Arıza Kaydı Giren UEVÇB Sayısı
2018	24.258	508
2019	29.913	538
2020	5.920	337
Genel Toplam (*)	60.091	1.383

(*) TEİAŞ TPYS verileri

Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliği’nin 42’inci maddesinde “(3) MYTM

ve/veya BYTM tarafından reaktif güç kontrolü hizmeti sağlamak üzere seçilen veya otomatik reaktif güç kontrolü hizmeti verecek üretim tesisleri, Şebeke Yönetmeliği uyarınca hizmet verir. Üretim tesislerinin, MYTM ve/veya BYTM tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olmaksızın, kendisine bildirimi yapılan talimatları bir fatura dönemi için 72 saat dilimi ve üzeri sayıda yerine getirmedeği tespit edilirse TEİAŞ, ihlalin devamını engellemek için yazılı uyarıda bulunur. Uyarı yazısını takip eden bir yıl içerisinde herhangi bir fatura döneminde de üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından ihlalin tekrarlanması halinde TEİAŞ, tüzel kişiye yapacağı yazılı uyarı ile birlikte ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur.

(4) Kurum raporu inceleyerek ihlal tespiti halinde, ilgili üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiye Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca yaptırım uygular.”

hükmü yer almakta olup anılan hüküm kapsamında TEİAŞ 2018 ve 2019 yılında 7 tesis, 2020 yılında ise 4 tesisin (santral) reaktif güç destek hizmetini sağlamadığını EPDK'ya bildirilmiştir.

EPDK'nın 15.03.2019 tarih ve 13369 sayılı Olur'u kapsamında "EPDK Hizmet Birimleri Grup Başkanlıkları Ve Görevleri" tanımlanmış anılan Olur'da "Piyasada önlisans veya lisans kapsamında faaliyet yürüten şirketlerin piyasa faaliyetlerini ve işlemlerini izlemek, gerektiğinde incelemek ve raporlamak, gerektiğinde Denetim Dairesi Başkanlığına bildirmek" hükmü ile piyasada faaliyet yürüten şirketlerin piyasa faaliyetlerini ve işlemlerinin izlenmesi, gerektiğinde incelenmesi ve raporlanması ile gerektiğinde Denetim Dairesi Başkanlığına bildirme görevi grup başkanlıklarına verilmiştir.

Elektrik iletim sisteminin güvenilir ve düşük maliyetli olarak planlanması, işletilmesi ve sistem kararlılığının sağlanması ile tüketicilere kaliteli ve yeterli elektrik enerjisi arz edilebilmesi ve iletimdeki kısıtların giderilmesi önem arz etmektedir.

TEİAŞ'ın EPDK'ya muhatap 12.11.2018 tarih ve E.462148 sayılı yazıyla hem talimat yerine getirilmeme oranlarının azaltılması hem de TEİAŞ'ın talimat yerine getirilmeyen santrallerden dolayı ilave talimat oluşturarak iş yoğunluğunun azaltılması açısından yerine getirilmeyen talimatlar için mevzuatsal bir düzenleme yapılmasının önem arz ettiği, bu kapsamda 18.01.2018 tarihinde yapılan DUY yönetmelik değişikliği ile oluşturulan KÜPST ceza formülünde yer alan BUDUP hesaplamasına yerine getirilmeyen talimatları da içerecek şekilde yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı EPDK'ya bildirilmiştir.

Benzer şekilde TEİAŞ 06.05.2019 tarih ve E.178396 sayılı yazı ile santrallere verilen talimatlarda yerine getirilmeyen talimat oranının yüksek olduğu belirtilerek hem talimat yerine getirilmeme oranlarının azaltılması hem de TEİAŞ'ça verilen talimatı yerine getirilmeyen santrallerden dolayı ilave talimat oluşturarak iş yoğunluğunun azaltılması açısından yerine getirilmeyen talimatlar için mevzuatsal bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulduğu ve bu kapsamda 18.01.2018 tarihinde yapılan DUY yönetmelik değişikliği ile oluşturulan KÜPST ceza formülünde yer alan BUDUP hesaplamasına yerine getirilmeyen talimatları da içerecek şekilde caydırıcı olması açısından yeniden düzenlenmesi ya da yerine getirilmeyen talimatlar için farklı bir uyarı ceza mekanizmasının getirilmesi hususunda EPDK'ya bildirilmiştir.

Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği gereği elektrik piyasasına olan güvenin sağlanması, sistem işletmecisi tarafından piyasa katılımcılarına verilen talimatların takibinin yapılabilmesi, fiyatların oluşmasında şeffaflığın temini, sistemin güvenilir işletilmesi ve uygulamada standardizasyonun sağlanması gerekmektedir.

Dengeleme güç piyasasındaki KGÜP ve YAL, YAT talimatlarına uyulmaması sonucu sistem işletmecisi (TEİAŞ) tarafından verilen YAL ve YAT talimatları nedeniyle Sıfır Bakiye Düzeltme Kalemi tutarının artmaması, sistem güvenliğinin tehlikeye girmesinin engellenmesi ve dengeleme birimi santrallerinin arıza endekslerinin azaltılması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: İZLEME**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Tüketilmeyen Sarf Malzemesi Bulunmasına Rağmen Yıl Sonu Bilançosunda İlk Madde ve Malzeme Hesabının Borç Bakiyesi Vermemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	
Yasal Gereklilik Olmasına Rağmen Kurum Tarafından Stratejik Plan ve Performans Programının Hazırlanmaması	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	5018 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince, EPDK aynı Kanun'un 60 ncı madde hükümlerinden muaf tutulmuştur. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 14 üncü maddesi uyarınca düzenleyici ve denetleyici

			<p>kurumların ihtiyari olarak stratejik plan hazırlayabilecek iken 02.05.2019 tarihli "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yürürlüğe konulmuştur. Yapılan değişiklik ile Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde yer alan "stratejik planını hazırlamak, uygulamayı izlemek," ibaresi, madde metninden çıkarılarak (a) bendi</p>
--	--	--	---

			“Kurumun strateji, politika, amaç ve hedeflerinin belirlenmesine yönelik çalışmaları yapmak.” olarak değiştirilmiştir.
Kurumun Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemine Dahil Edilmemesi	2018	Tam Olarak Yerine Getirildi	